

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 15
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 7/3 din 10 martie 2025*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la disciplina

„PARTICULARITĂȚILE CERCETĂRII JUDECĂTOREȘTI ÎN PROCEDURILE SPECIALE ÎN MATERIE PENALĂ”

(candidați la funcții de judecător și de procuror)

AUTORI:

Ana CUCERESCU,
judecător, judecătoria Chișinău,
formator INJ

Sergiu BURSACOVSKI
procuror, Procuratura Generală,
formator INJ

AVIZAT

Șef al Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2025

I. PRELIMINARII

La 17.09.1987, Comitetul de Miniștri a adoptat la cea de-a 410-a întrunire, Recomandarea nr. 87/18 către statele membre privind simplificarea justiției penale. În acest act, statele CoE au căzut de acord că numărul de cauze penale, remise în instanțele de judecată și în special cele cu pedepse mici, ambarasează procesul de realizare a justiției. Acest fenomen plasează dreptul penal într-o lumină nefavorabilă și afectează buna administrare a justiției. Totodată, acțiunile comune de a accelera și simplifica activitatea sistemului de justiție penală trebuie să se efectueze conform rigorilor definite în special în art. 5 și 6 ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

În acest sens, statele CoE, inclusiv și Republica Moldova, au creat mecanisme de judecare a unor dosare penale, în special cele cu pedepse mici, în proceduri simplificate, oferind totodată anumite garanții părților în proces, în special inculpaților, pentru a stimula examinarea dosarelor penale într-un termen cât mai scurt.

Potrivit Rapoartelor anuale privind activitatea Procuraturii, în procedurile simplificate sunt examinate aproximativ 60% din numărul total al dosarelor penale remise pentru judecare. Astfel, luând în calcul scopul instituirii procedurilor speciale/simplificate și volumul de lucru crescând de la an la an în instanțele de judecată, simplificarea procedurilor este o tendință bine-venită.

La moment, în legislația Republicii Moldova se regăsesc următoarele proceduri speciale/simplificate: *procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției* (art. 504-509/2 Cod de procedură penală), *procedura judecării cauzei pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală* (art. 364/1 Cod de procedură penală), *procedura privind acordul judiciar de interes public* (art. 523/1 – 523/7 CPP), *procedura acordului de cooperare* (art. 509/3 - 509/10), *procedura aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical* (art. 488 – 503 Cod de procedură penală) și *procedura în cauzele privind minorii* (art. 474 – 486 Cod de procedură penală).

Deși, văzute în cumul, nu toate procedurile menționate reprezintă niște proceduri simplificate de examinare a cauzelor penale. Unele din ele, deși prezumă examinarea cauzelor penale în procedura generală, conferă niște garanții suplimentare părților în proces, impun prezența obligatorie la examinarea cauzelor penale a unor alți participanți sau impun adoptarea unor acte de dispoziții total diferite celor specifice procedurilor simplificate.

Obiectivele de bază ale disciplinei „Particularitățile cercetării judecătorești în procedurile speciale în materie penală” sunt familiarizarea audiențelor privind aplicarea în practică a procedurilor speciale/simplificate de judecare a unei cauze penale; diferențierea acestora și în special a efectelor care pot să le produc fiecare procedură în parte; interpretarea corectă a normelor juridice procesual-penale și penale în materia examinării dosarelor penale în aceste proceduri sumare; aplicarea practicii judiciare, în special cea stabilită de instanțele de recurs, care este crucială în cazul examinării dosarelor în cadrul acestor proceduri, soluțiile ce pot fi adoptate pe caz și care sunt distincte de cele aplicate în procedurile generale.

Curriculumul cuprinde unități tematice care prevăd formarea abilităților de identificare a particularităților de examinare a cauzelor penale în procedurile speciale/simplificate, în general, și de motivare a actelor de dispoziție emise, în particular. Desfășurarea orelor de curs și a celor practice se va baza pe lucrul cu spețe concrete.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei „*Particularitățile cercetării judecătorești în procedurile speciale în materie penală*”, audientul va obține următoarele competențe:

- să determine tendințele politicii penale naționale în materie de examinare a dosarelor penale în procedurile speciale/simplificate;
- să aplice corect legislația procesual-penală în domeniul reglementării fiecărei proceduri speciale de examinare a cauzei penale;
- să determine cu ușurință distincțiile existente între procedurile speciale de examinare a cauzelor penale și efectele produse de acestea;
- să aplice corect algoritmele de calculare a pedepselor penale reglementate de Codul penal în cazul procedurilor simplificate de judecare a cauzelor penale;
- să determine soluțiile corecte pentru problemele de ordin practic vizând examinarea cauzelor penale în procedurile speciale;
- să facă generalizări referitoare la diferite fenomene și instituții de drept penal și procesual-penal.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei, audientul va fi capabil să:

- aplice corect rigorile impuse de legislație față de procedurile speciale de examinare a cauzelor penale;
- aplice corect algoritmele de calcul a pedepselor penale în cazul examinării dosarelor penale în procedurile speciale (simplificate);
- identifice ce acte de dispoziție urmează să fie adoptate pentru fiecare procedură în parte și cum să motiveze corect aceste acte;
- aprecieze importanța sistemului de examinare a unei cauze penale în procedurile speciale;
- cerceteze prin intermediul lucrului individual aspecte teoretice și practice controversate privind examinarea cauzelor penale în procedurile speciale/simplificate.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Semestrul	Total ore	Ore Curs	Ore practice	Evaluare a
<i>Particularitățile cercetării judecătorești în procedurile speciale în materie penală</i>	Ana CUCERESCU, Sergiu BURSACOVACHI	II	24	8	16	Evaluare continuă a activității

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore curs	Ore practice
1.	Incursiune în cadrul legal penal și procesual penal cu privire la examinarea cauzelor penale în procedurile speciale	4	-

	(simplificate)		
2.	Incursiune în cadrul legal penal și procesual penal cu privire la examinarea cauzelor penale în procedurile speciale (<i>aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical; în cazurile privind minorii</i>)	4	-
3.	Simularea examinării cauzelor penale în procedurile speciale/simplificate (<i>în procedura simplificată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, acordul de recunoaștere a vinovăției, aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical</i>). Evaluare și feedback.	-	16
TOTAL		8	16

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Incursiune în cadrul legal penal și procesual penal cu privire la examinarea cauzelor penale în procedurile speciale		
<i>Ore curs</i> 1. Conceptul, scopul și funcțiile examinării cauzelor penale în procedurile speciale. 2. Clasificarea categoriilor proceduri speciale. 3. Specificul examinării unui dosar penale în procedura specială. 4. Categoriile actelor de dispoziție ce urmează a fi adoptate pe caz în situația examinării cauzei penale în procedurile speciale. 5. Algoritmii de calcul specifice pentru fiecare procedură specială în parte.	Curs interactiv (cu suport vizual) Brainstorming; Proiector/laptop Flipchart	
Tema 2. Procesul simulat de examinare a cauzelor penale în procedurile speciale (<i>aplicarea măsurii de constrângere cu caracter medical, examinarea cauzei penale în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, judecarea dosarului penal în baza probelor acumulate la etapa urmăririi penale</i>)		
<i>Procese simulate</i> Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare. Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formatori pe baza unor cauze penale din practică, depersonalizate, care nu au fost utilizate anterior. Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, chestiuni de provocare, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare,	Curs interactiv (cu suport vizual) Brainstorming; Proiector/laptop Flipchart	

recomandărilor CSJ, a doctrinei etc. Se va utiliza o sală special amenajată pentru simularea proceselor de judecată. Se va utiliza echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată. Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative. Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea declarării acțiunilor drept inadmisibile. Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup. Grupului de audienți le vor fi repartizate rolurile potrivite procedurii aleasă pe caz, i.e. de: judecător, procuror, avocat, reprezentant legal, reprezentant, martor, parte vătămată. Repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face în prealabil de formatori. Tot atunci, fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în funcție de procedura specifică simulării. Activitatea scrisă în cadrul simulărilor. Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile. Pentru aceasta, formatorii pregătesc un număr de scenarii la tema respectivă, egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții. Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp de câteva zile. Activitatea verbală în cadrul simulărilor. Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în Codul de procedură penală. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite. Ședința de judecată simulată se înregistrează audio și video. La finalul fiecărei activități de simulare, precum și la finalul întregului modul de simulare, formatorii dau recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorii dau exemple de bune practici și rele practici.		
---	--	--

VII. EVALUAREA

Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru activitățile de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale și se va realiza după cum urmează:

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural;
- b) capacitatea de a rezuma și reda faptele;
- c) capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național;
- d) caracterul complex și plenitudinea documentelor;
- e) corectitudinea soluției reținute în actele de dispoziție;
- f) limbajul și stilul de redare. Veridicitatea și logica motivării.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- b) corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- c) corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- d) comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- e) corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- f) calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- g) creativitatea;
- h) aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- i) veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- j) gestionarea timpului.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative specifice domeniului de specialitate:

- Constituția Republicii Moldova (adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 1994. – Nr.1.
- Codul penal al Republicii Moldova (adoptat la 18.04.2002) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2002. – Nr.128-129.
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova din 14.03.2003.

Bibliografie de profil:

1. BASARAB, Matei. Drept penal – partea generală. Vol. I, ediția a III-a. București: Lumina Lex, 2001.
2. BORODAC, A., ș.a. Drept penal – partea generală. Chișinău: Știința, 1994.
3. BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROSU, V., GRAMA, M. Drept penal. Partea generală, Vol. I, ed. a II-a. Chișinău: Cartier, 2005.
4. BÎRGĂU, M. Probleme de prevenire și combatere a delincvenței juvenile, traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale. Chișinău: Ed. Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2004.498 p.
5. STRULEA, M., GUREV, D. Delincvența juvenilă. Chișinău: CEP USM, 2013. 316 p.
6. SPOIALĂ, Alexandru. Probațiunea și reintegrarea socială a infractorilor. Ed. a 2-a. Chișinău: Centrul Editorial al UASM, 2009.
7. ULIANOVSKI, G. ș.a. Ghid cu privire la aplicarea pedepsei. Chișinău: Tipografia Sirius, 2015, 104 p.
8. BARBĂNEAGRĂ A., ALECU Gh., BERLIBA V. ș.a. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Annotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale). - Chișinău, 2009.
9. Convenția nr. 1950 din 04.11.1950 pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Jurisprudența națională și internațională

1. Cauza NIKOLOVA și VELICHOVA împotriva Bulgariei (nr. 7883/03), hotărârea din 20 decembrie 2007, caracterul neadecvat al unei pedepse penale aplicate polițiștilor responsabili pentru săvârșirea de rele tratamente care au avut drept urmare moartea victimei, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22002-2329%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22002-2329%22]});
2. Hotărârea CtEDO din 17/12/2004 Publicat în Monitorul Oficial nr. 501 din 14/06/2005, Cererea nr. 33.348/96 Cumpănă și Mazăre v. România, https://www.avocatnet.ro/articol_2761/Jurisprudenta-europeana-Hotarare-in-cauza-Cumpana-si-Mazare-impotriva-Romaniei.html;
3. Decizia de inadmisibilitate nr. 123 din 03 august 2021 a Curții Constituționale cu privire la privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal (pedeapsa cu muncă neremunerată în folosul comunității pentru conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe);
4. Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 04 iulie 2018, paragraful 77, 80; <https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro-h20201853g2018roud9935.pdf>;
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 11.11.2013 a Republicii Moldova, cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale;
6. Recomandarea Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție cu nr. 61 Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale în cauzele de corupție;
7. Ghid cu privire la aplicarea pedepsei, aut. Gheorghe Ulianovschi, Igor Dolea, ș.a. Chișinău 2014;
8. Cauza Goktepe vs. Belgia cererea nr. 50372/99, 02 iunie 2005, disponibilă la [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-69234%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-69234%22]});
9. Cauza Mihalache contra României, cererea nr. 54012/10 din 08 iulie 2019, disponibilă la <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/Mihalache-impotriva-Romaniei-MC-1.pdf>;
10. Hotărârea plenului Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 16 decembrie 2013, cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 din Codul de procedură penală;
11. Cauza Weeks vs. The United Kingdom, cererea nr. 9787/82, din 02 martie 1987 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57594%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57594%22]});
12. DECIZIE DE INADMISIBILITATE cu nr. 123 din 03 august 2021, a sesizării nr. 108g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 264/1 alin. (1) din Codul penal (pedeapsa cu muncă neremunerată în folosul comunității pentru conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe);
13. Decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 22 februarie 2023, dosar nr. 1ra-66/2023, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=22852;
14. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, dosar nr. 1ra-356/2022, din 02 august 2022, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=21596;
15. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în dosarul 1ra-332/2016, din 9 februarie 2016, disponibil https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5674;
16. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție dosar nr. 1ra-664/2016 https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6238;
17. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în dosarul nr. 1ra-1375/2021, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=19883;
18. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în dosarul nr. 1ra-678/2022 1-20013285-01-1ra-06052022, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=22644;
19. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în dosarul nr. 1ra-726/2022 1-21114496-01-1ra-16052022, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=21300;
20. Decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în dosarul nr. 1ra-688/2022 1-21176925-01-1ra-10052022, https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=21469;

21. Decizia Curții Constituționale a României, nr. 441 din 22 iunie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 72 alin. (1) din Codul penal.

Directive UE:

1. Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.
2. Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.
3. Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale.
4. Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale.
5. Directiva (UE) 2016/1919 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare.
6. Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale.